

Rekreacyjny trening zdrowotny

Kryteria skuteczności treningu zdrowotnego (Kuński 2003)

1. Uzyskanie przynajmniej dobrego poziomu wydolności fizycznej wg ogólnie uznanych klasyfikacji.
2. Ustabilizowanie spoczynkowej częstości skurczów serca w przedziale 50 – 60 uderzeń na minutę.
3. Ustabilizowanie wartości wskaźnika masy ciała w przedziale 22-24 kg/m², z wiekiem dla obu płci, nieprzekraczalnie 27 kg/m².
4. Ustabilizowanie wartości stężenia cholesterolu całkowitego we krwi na poziomie 200mg/dl (LDL – 130 mg/dl; HDL – 50-60 mg/dl).
5. Ustabilizowanie sprawności fizjologicznej mięśni: ich siły i gibkości decydujących o możliwości utrzymania prawidłowej postawy ciała w spoczynku i w ruchu.

Intensywność

Konieczny jest odpowiedni poziom wysiłku, ale nie można przekroczyć progu **wytrzymałości sercowo- oddechowego i mięśniowo-szkieletowego**.

Tabela 2. Minimalny poziom i optymalny zakres dla ćwiczeń poprawiających wydolność sercowo-naczyniową

	Minimalny poziom ćwiczeń	Optymalny zakres ćwiczeń
Częstość	trzy dni w tygodniu	przynajmniej trzy dni i nie częściej niż sześć dni w tygodniu
Intensywność		
Rezerwa częstości akcji serca (HRR)	40%*	40-85%
Maksymalna częstość akcji serca (max HR)	55%*	55-90%
Względny odczuwany wysiłek (RPE)	12*	12-16
Czas	20 min	20-60 min

* Wartości te są odpowiednie dla początkujących — minimalny poziom ćwiczeń dla wysportowanych osób ma wyższe wartości zawierające się w zakresie optymalnym.

❑ **HRmax – maksymalna częstość skurczów serca**

$$\text{HRmax} = 220 - \text{wiek}$$

- ❑ 220 – 40 lat = 180; co oznacza, że przedział tętna **108 –126** odpowiada 60-70% HR max.

$$\text{HRmax} = 208 - (0,7 \times \text{wiek})$$

- ❑ 208 – (0,7 x 22 lata) = 192,6

- ❑ **HRR– rezerwa częstości akcji serca** (różnica między maksymalną częstością skurczów serca (HRmax) a spoczynkową częstością skurczów serca (najniższa wartość HR w spoczynku)),

- ❑ **RPE – wskaźnik odczuwalnego wysiłku** (ocena intensywności ćwiczeń oparta na odczuciach wykonywującego ćwiczenia – subiektywna ocena wysiłku),

Określenie wartości progowej i optymalnego zakresu HR

I. Metoda procentu wartości rezerwy częstości akcji serca (HRR)

Tabela 5. Obliczanie wartości progowej i zakresu częstości akcji serca przy wykorzystaniu metody procentu rezerwy częstości akcji serca*

Maksymalna częstość akcji serca	193 uderzenia/min
Odjąć częstość akcji serca w spoczynku	-68 uderzeń/min
Równa się rezerwa częstości akcji serca	125 uderzeń/min
Obliczanie progowej częstości akcji serca	
HRR	125 uderzeń/min
× 40%	× 0,40
Równa się	50 uderzeń/min
Dodać częstość akcji serca w spoczynku	+68 uderzeń/min
Równa się progowa częstość akcji serca	118 uderzeń/min
Obliczanie górnej granicy częstości akcji serca	
HRR	125 uderzeń/min
× 85%	× 0,85
Równa się	106 uderzeń/min (106,25)
Dodać częstość akcji serca w spoczynku	+68 uderzeń/min
Równa się górna granica częstości akcji serca	174 uderzenia/min

* Przykład dotyczy dwudziestodwuletniej osoby z częstością akcji serca w spoczynku równą 68 uderzeń/min. Optymalny zakres częstości akcji serca dla tej osoby wynosi 118-174 uderzenia/min.

Określenie wartości progowej i optymalnego zakresu HR

II. Metoda procentu maksymalnej częstości akcji serca (HRmax)

Tabela 6. Obliczanie wartości progowej i zakresu częstości akcji serca przy wykorzystaniu metody procentu maksymalnej częstości akcji serca*

Obliczanie progowej częstości akcji serca

Maksymalna częstość akcji serca	193 uderzenia/min
× 55%	× 0,55
Progowa częstość akcji serca	106 uderzeń/min

Obliczanie górnej granicy częstości akcji serca

Maksymalna częstość akcji serca	193 uderzenia/min
× 85%	× 0,85
Górna granica częstości akcji serca	174 uderzenia/min (173,7)

* Przykład dotyczy dwudziestodwuletniej osoby. Optymalny zakres częstości akcji serca dla tej osoby wynosi 106-174 uderzenia/min.

Zwiększenie częstotliwości, intensywności i czasu wykonywania ćwiczeń opiera się na poziomie kondycji

	Słaba kondycja	Umiarkowana kondycja	Dobra kondycja
Częstość	3 dni/tydz.	3-5 dni/tydz.	3-6 dni/tydz.
Intensywność			
<i>Rezerwa częstości akcji serca (HHR)</i>	40-50%	50-60%	60-85%
<i>Maksymalna częstość akcji serca (HRmax)</i>	55-65%	65-75%	85-90%
<i>Względny odczuwalny wysiłek (RPE)</i>	12-13	13-14	14-16
Czas	10-30 min	20-40 min	30-60 min

STRUKTURA JEDNOSTKI TRENINGOWEJ

- I. **Rozgrzewka** - wdrożenie do treningu, wytworzenie stanu gotowości funkcjonalnej do treningu, powinna trwać ok. 10-15 min, pobudzenie układu nerwowego, skraca czas reakcji, przygotowuje stawy i więzadła poprawa kurczliwości mięśni,
- II. **Część główna treningu** - należy określić cel działania, uwzględnić osobnicze i pozaosobnicze uwarunkowania oraz dobrać najskuteczniejsze metody działania, trwa ok. 30-60 min.
- III. **Część końcowa** - uspokojenie ustroju, początek regeneracji sił, ustąpienie zmęczenia, trwa ok. 5-10 min.